

Globalna varnost

Globalna varnost je zelo široka tema, ki se povezuje tudi z vprašanjem sožitja civilizacij, vse skupaj pa je povezano s človekovimi pravicami in njihovim uresničevanjem.



Avtor:
mag. Franc Hočevar,
svetovalec predsednika RS za
zdravstveno in socialno varstvo
ter humanitarna vprašanja,
Erjavčeva 17, 1000 Ljubljana

Varnost ni zgolj individualno vprašanje, ampak pokriva univerzalne dimenzije, torej varnost za vsakega posebej in za družbo kot celoto in povsod. Vsi ti globalni vidiki so najprej in v prvi vrsti povezani z vrednotami, kot so etika, morala in kultura. Vsem nam je jasno, da je mogoče v prvi vrsti zagotoviti varnost z dostojnim delom in dostojnim plačilom, torej z de-

lom, ki se ne kaže le s konkretnim produktom in storitvijo, ampak z delom, ki povezuje tržne učinke s človekovimi pravicami in njegovo socialno varnostjo.

Večjo socialno varnost je mogoče zagotavljati z večjo produktivnostjo in na drugi strani tudi z umirjenimi pričakovanji lastnikov. Transferiranje učinkov dela v širše socialne pravice, socialno in zdravstveno varnost ter tudi v pogoje za izobraževanje in usposobitev je pomembna sestavina dela.

Delo je vendarle treba razumeti kot vrednoto v okviru splošnih družbenih vrednot, iskati tiste poti in rešitve, ki bodo stopnjevale splošno zadovoljstvo, blagostanje in srečo. Evropska unija je leta 2000 v Lizboni načrtala vrsto ciljev na tem področju, ki naj bi se uresničili do leta 2010. Med temi so najbolj izstopajoči naslednji: zagotovitev polne zaposlenosti, socialne in ekonomske kohezije ter varstvo okolja in trajnostni razvoj. Leta 2005 so se na Evropskem svetu dogovorili, da je treba pritegniti več ljudi v delovna razmerja, posodobiti sistem socialne varnosti, izboljšati prilagodljivost delavcev in podjetij ter povečati prožnost trgov delovne sile. Skratka, vlagati več v človeški kapital z boljšim izobraževanjem, znanjem in spretnostmi. Vse te napore naj bi spremljalo socialno partnerstvo, kar naj bi pomenilo, da naj bi mladim omogočili in zagotovili prvo priložnost s pomočjo znanja in spretnosti in starejšim zagotovili pogoje za

vseživljenjsko učenje ter odpirali prostor za mobilno delovno silo. To naj bi bile naloge za lokalne, regionalne in tudi državne ter evropske institucije. Vse te naloge so bile ponovljene leta 2008, s tem da je bil izpostavljen izobraževalni trikotnik, v ospredje pa je bil postavljen človeški kapital, ki bo omogočal prehod v novo družbo, zmanjšanje revščine, nezaposlenosti in večjo ter boljšo delovno varnost.

Vse te zaveze so bile postavljene še pred globalno zaznavo gospodarske krize in recesije, ki prinaša nove pasti.

Nastajajo nova in drugačna delovna okolja. Ta prinašajo nove nevarnosti in pasti. Te so na agresivnem trgu delovne sile kritične zlasti za starejše in manj usposobljene delavce ter delavce, ki že imajo načeto zdravje. Delovno okolje bo iskalo svojo rezervo v tej smeri in tako veliko prispevalo k začaranemu krogu izrinjanja teh iz tega procesa.

Odnosi, ki jih pogojuje delovno okolje, imajo nove konfliktne osnove. Te so povezane z nasilno konkurenčnostjo za konkretno delovišče. Opravka imamo s poseganjem v avtonomijo človekove osebnosti, ki povzroča nizko samopodobo in krhko samozavest. V ta kontekst sodijo tudi problemi, ki so povezani s staranjem in medgeneracijsko solidarnostjo. Vodenje tega okolja bi moralo upoštevati tudi posebnosti ravnanja s starejšimi delavci, tako da pridejo do izraza njihove prednosti in lastnosti, ki so pomembno dopolnilo produktivnosti in doseganju boljših delovnih učinkov.

Vodenje in upravljanje človeških virov

Vodenje in upravljanje človeških virov je v tem okviru eden od ključnih atributov za razvoj človeških zmožnosti v vseh starostnih obdobjih zaposlenih. Gre za relativno širok kontekst nove problematike, ki ji ne posvečamo dovolj pozornosti oziroma pozornosti take vrste, ki bi stabilizirala delovno okolje, prijazno delavcu, kajti zdrav in zadovoljen delavec, ki je dobrega razpoloženja, dosega bistveno boljše delovne rezultate. Delavec, ki ima zagotovljeno ustrezno socialno varnost zase in za svojo družino in ki dela v spodbudnem in zdravem okolju, je najbolj produktiven. Te dimenzije odnosov še toliko bolj veljajo za storitveno okolje, v katerem se morajo pozitivne naravnosti in zadovoljstvo prenašati na uporabnike.

Dejavniki ogrožanja globalne varnosti

Opozoriti moram na glavne dejavnike ogrožanja globalne varnosti. Seveda so ti dejavniki postavljeni v okviru delovnih razmer in delovnega okolja ter upravljanja s človeškimi viri. Ti dejavniki se lahko pokažejo kot vzrok mnogim drugim nesporazumom, ki so premo sorazmerni z obsegom naslednjih dimenzij varnosti:

- 43.000 mrtvih v prometu v EU v enem letu;
- 1.800.000 ranjenih v EU v enem letu;
- 160 milijard škode v EU v enem letu;
- 213.000 ranjenih v prometu od leta 1991 v Republiki Sloveniji.

Največja žrtev na trgu delovne sile so starejši delavci, ti imajo tudi najslabše možnosti za spremembo poklicnega profila. Ta pričakovanja opredeljuje Lizbonska strategija, da bi imeli vsaj 50 odstotkov starejših delavcev, imamo pa jih le 30 odstotkov. Ta cilj za nas ni dosegljiv.

Varnost na delovnem mestu

Po zadnjih študijah Inštituta za medicino dela je med delavci 20 odstotkov takih, ki so bili na delu že trpinčeni. Nekatere študije, pri katerih je sodelovala Slovenija, dokazujejo, da so v podjetjih, ki se prestrukturirajo, bistveno bolj ogrožena življenja in da je med njimi bistveno večja umrljivost delavcev. Delavci v teh podjetjih imajo petkrat višjo stopnjo tveganja, da bodo umrli. Kot vzroka sta navedena strah pred izgubo službe in pretirano izčrpavanje zaradi tega strahu. Podatki kažejo, da se je povečalo število samomorov, v časopisih smo brali o samomorih delavcev francoskega Telekoma. Našteli bi lahko še vrsto podatkov in dejstev, ki so podprti s številkami, ki kažejo na to, da se varnost v okviru dela in delovnega okolja ne izboljšuje. Če smo razvili klasične metode varstva in varovanja s pomočjo pravilnikov in standardov, ki predpisujejo delovne pripomočke, urejenost delovnega okolja in zaščitna sredstva, smo po drugi strani pozabili na tisto dimenzijo varnosti, ki sega na področje zanesljivosti, strahu, spoštljivosti in zunanje varnosti ter tudi pravičnosti. Tukaj nas čaka še veliko dela.